

ПрАТ "ВНЗ "МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ"
Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

Кафедра правоохоронної та антикорупційної діяльності

Затверджую:

Директор Навчально-наукового
інституту права імені князя
Володимира Великого

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ
" 28 " _____ 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
правоохоронної та
антикорупційної діяльності
Протокол № 1 від 28 серпня
2025р.

Завідувач кафедри

Володимир ЗАРОСИЛО

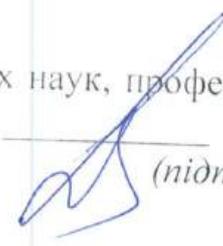
*СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»*

Спеціальності : 081 Право
Освітнього рівня: другий (магістерський) рівень
Освітньої програми: Право

Київ МАУПІ 2025

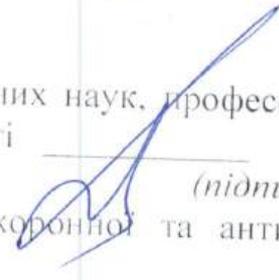
Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Заросило Володимир Олексійович доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

(підпис)

Викладач:

Заросило Володимир Олексійович доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Міжнародне кримінальне право
Шифр та назва спеціальності	081 Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредитів /120 год Лекції : 20 Семінарські заняття: 20 Самостійна робота студентів: 80
Терміни вивчення дисципліни	3 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-pravoohoronnoyudiyalnisty/silabusil1.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

	Заросило Володимир Олексійович Доктор юридичних наук професор Завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Дисципліни, які викладає НПП	Кримінальне право, Інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності, Антикорупційне право, Міжнародне кримінальне право, Криміналістика
Напрями наукових досліджень	Система і структура судочинства та судоустрою, Система забезпечення правоохоронної діяльності, Судові та правоохоронні органи України. Судові та правоохоронні органи зарубіжних країн
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9572-7530 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZyTBcdgAAAAJ&hl=uk
Контактна інформація викладача:	

E-mail:	Kaf.prd.409@gmail.com
Контактний тел.	490-95-02
Телефон кафедри	490-95-21
Портфоліо викладача на сайті кафедри /Інституту/ Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-pravoohoronnoyu-diyalnisty.html

Анотація курсу. Впродовж вивчення курсу дається комплексне уявлення про становлення, розвиток і сучасні виклики міжнародного кримінального права, про генезу поняття міжнародного кримінального права, його кореляцію з транснаціональними та ординарними кримінальними правопорушеннями, еволюцію концепцій різних категорій міжнародних кримінальних правопорушень (геноциду, кримінальних правопорушень проти людяності, воєнних кримінальних правопорушень та кримінального правопорушення агресії). Визначаються правові засади, юрисдикція та сучасні проблеми функціонування Міжнародного кримінального суду, особливості міжнародного кримінального процесу, унікальна роль потерпілих в міжнародному кримінальному процесі, проблемні питання співробітництва Ради Безпеки ООН, держав і Суду, особливості юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо ситуації збройного конфлікту в Україні. Слухачі курсу ознайомлюються з основними теоретичними дискусіями в сфері міжнародного кримінального права та практичними складнощами, пов'язаними з імплементацією його норм в національних правових системах. Слухачі усвідомлюють рамки і особливості дії міжнародного кримінального права у сучасних контекстах: виклики регіоналізації та доктрини імунітетів глав держав, юрисдикційні особливості інкримінування кримінального правопорушення агресії, вибірковість справ, складнощі захисту прав певних категорій осіб (жінок, дітей), кореляція перехідного правосуддя та міжнародного кримінального права.

Предмет вивчення дисципліни – сукупність правовідносин, які виникають при вчиненні міжнародних кримінальних правопорушень, між державами у визначені міжнародних кримінальних правопорушень, між державами та Міжнародним кримінальним судом у процесі визначення зазначених кримінальних правопорушень та притягнення винних осіб до відповідальності

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - формування цілісної системи професійних знань про міжнародні злочини, на які поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду, про основні процедури Суду, його співробітництво з державами та іншими суб'єктами міжнародного права, вироблення основних умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти в сфері застосування норм міжнародного кримінального права як у міжнародній, так і у національній юрисдикціях, імплементації його норм у національному праві України, критичної оцінки доктрини і судової практики міжнародних кримінальних судів.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин) щодо міжнародного кримінального права;
- усвідомлення основ та динамічної практики діяльності Міжнародного кримінального суду, специфіки його юрисдикції та особливостей співробітництва держав з цією унікальною міжнародною організацією;
- розвиток умінь з орієнтування в основних нормативних актах щодо боротьби з міжнародними злочинами і співробітництва щодо таких злочинів;
- набуття умінь з кваліфікації, розслідування та кримінального переслідування міжнародних злочинів;
- засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності у застосуванні норм міжнародного кримінального права, стандартів правової допомоги у кримінальних справах в національному правопорядку України;
- оволодіння інноваційними практиками, юридичною технікою тлумачення нормативно-правових актів та судової практики Міжнародного кримінального суду і трибуналів *ad hoc*, а також актів, що становлять договірно-правову базу відносин України з іншими державами у сфері боротьби з міжнародними злочинами і царині правової допомоги у кримінальних справах.

Пререквізити навчальної дисципліни. «Теорія держави і права», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Адміністративне право», «Міжнародне право».

Постреквізити навчальної дисципліни. «Актуальні проблеми кримінального процесу», «Актуальні проблеми розслідування кримінальних правопорушень», «Кваліфікація кримінальних правопорушень»

Програмні компетентності.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі інноваційного характеру у сфері права, що передбачає застосування правових доктрин, правових принципів, норм права та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації забезпечується такими темами навчальної дисципліни:

4. Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права дозволяє застосовувати базові принципи (законність, відповідальність, гуманізм) у нових та кризових ситуаціях.

7. Поняття та ознаки складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві розвиває навички кваліфікації правопорушень за нових фактичних обставин.

8. Поняття та особливості міжнародного кримінального правопорушення дозволяє адаптувати правову оцінку до нових видів міжнародних злочинів.

10–14. Міжнародні, воєнні, конвенційні злочини (у т.ч. проти людяності, геноцид, агресія) забезпечують готовність діяти в умовах збройних конфліктів, гуманітарних криз та транснаціональних загроз.

15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві формує здатність оцінювати відповідальність суб'єктів у складних та нових міжнародно-правових умовах.

16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали розвиває навички орієнтації у змінній системі міжнародного правосуддя та практиці міжнародних інституцій.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово

Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово забезпечується такими темами навчальної дисципліни:

1. Поняття, система та функції міжнародного кримінального права, їх характерні особливості

– опанування базової міжнародно-правової кримінальної термінології іноземною мовою.

2. Джерела міжнародного кримінального права

– робота з міжнародними договорами, конвенціями, деклараціями іноземною мовою.

3. Завдання, предмет і методи міжнародного кримінального права

– формування фахового лексикону для усного та письмового спілкування.

4. Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права

– аналіз принципів, закріплених в міжнародних актах іноземною мовою.

5. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство

– підготовка письмових аналітичних матеріалів та усні обговорення.

6. Міжнародні та конвенційні злочини

– вивчення термінології міжнародних конвенцій.

15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві

– обговорення правових позицій та підготовка фахових висновків іноземною мовою.

16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали

– усне та письмове професійне спілкування на основі статутів і рішень судів.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Здатність працювати в міжнародному контексті забезпечується такими темами навчальної дисципліни:

1. Поняття, система та функції міжнародного кримінального права, їх характерні особливості – формує базове розуміння міжнародного правового

середовища та механізмів взаємодії держав у сфері боротьби зі злочинністю.

2. Джерела міжнародного кримінального права – забезпечує орієнтацію в міжнародних договорах, звичаях і рішеннях міжнародних органів.

3. Завдання, предмет і методи міжнародного кримінального права – розкриває специфіку міжнародно-правового регулювання у сфері кримінальної відповідальності.

4. Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права – сприяє усвідомленню універсальних стандартів і цінностей міжнародної спільноти.

5. Система норм міжнародного кримінального права – дозволяє комплексно аналізувати міжнародно-правові норми.
6. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство – формує здатність узгоджувати національні та міжнародні правові підходи.
7. Поняття та ознаки складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві – забезпечує навички правової кваліфікації діянь у міжнародному вимірі.
8. Поняття та особливості міжнародного кримінального правопорушення – сприяє розумінню транснаціонального характеру злочинів.
9. Види кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві – розширює уявлення про міжнародні загрози безпеці.
10. Міжнародні та конвенційні злочини – формує знання про міжнародні зобов'язання держав щодо протидії злочинності.
11. Злочини проти людяності, воєнні злочини – забезпечує розуміння міжнародних гуманітарних стандартів.
12. Геноцид, злочин агресії – формує усвідомлення відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини.
15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві – формує розуміння механізмів міжнародно-правової відповідальності.
16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали – забезпечує знання інституційних механізмів міжнародного правосуддя.

Спеціальні компетентності

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України

Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України забезпечено темами, які розкривають взаємодію міжнародного (у т.ч. європейського) права з національним законодавством, імплементацію міжнародних стандартів та механізми відповідальності.

Тема 1. Поняття, система та функції міжнародного кримінального права, їх характерні особливості. Розкриває поняття системи міжнародного кримінального права та права Європейського Союзу у порівнянні з системою національного права.

Тема 2. Джерела міжнародного кримінального права. Створює підґрунтя для проведення відповідного детального аналізу національного кримінального права та права Європейського Союзу.

Тема 4. Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права. Визначає основні напрями порівняння принципів права Європейського Союзу та національного кримінального права.

Тема 6. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство. Безпосередньо формує уявлення про вплив права Європейського Союзу на національне кримінальне право.

Тема 15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві. Розглядає розподілення відповідальності індивіда та держави у порівнянні з формами відповідальності у національному кримінальному праві.

Тема 16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали Пропонує аналіз систем застосування покарань ЄСПЛ та національними судами і формує підстави для внесення змін у національне законодавство

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) на розвиток правової системи та правозастосування в Україні забезпечується такими темами дисципліни:

1. Поняття, система та функції міжнародного права, їх характерні особливості – дає розуміння місця Конвенції та практики ЄСПЛ у системі міжнародного права та їх впливу на національні правопорядки.

2. Джерела міжнародного публічного права – формує знання про Конвенцію та рішення ЄСПЛ як джерела, обов'язкові для України.

4. Характеристика основних принципів міжнародного права – забезпечує засвоєння принципів прав людини, верховенства права, поваги до прав і свобод, що лежать в основі Конвенції.

6. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство – дозволяє оцінити механізми імплементації стандартів Конвенції та практики ЄСПЛ у правову систему України.

СК 4 Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України забезпечується такими темами дисципліни:

1. Поняття, система та функції міжнародного права, їх характерні особливості – формує базове розуміння місця міжнародного права та його співвідношення з національним правом України.

2. Джерела міжнародного кримінального права – дає знання про міжнародні договори та звичаї, які інтегруються у правову систему України.

3. Характеристика основних принципів міжнародного права – забезпечує розуміння імперативних принципів, обов'язкових і для України.

4. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство – безпосередньо розкриває механізми імплементації міжнародних норм у кримінальне право України.

5. Поняття та особливості міжнародного кримінального правопорушення – дозволяє співвіднести міжнародні та національні підходи до криміналізації діянь.

6. Міжнародні та конвенційні злочини – формує розуміння міжнародних зобов'язань України щодо встановлення кримінальної відповідальності.

15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві – забезпечує розуміння співвідношення міжнародної та національної відповідальності.

16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали – формує уявлення про взаємодію національної правової системи України з міжнародними судовими інституціями.

Очікувані результати навчання (РН).

PH 5. Вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

Забезпечено темами:

1. **Поняття, система та функції міжнародного права, їх характерні особливості** сприяє формуванню базового фахового словника міжнародного права іноземною мовою.
2. **Джерела міжнародного кримінального права** дає навички роботи з міжнародними договорами, статутами, резолюціями іноземними мовами.
4. **Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права** сприяє опануванню усталених правових формулювань і принципів у міжнародному дискурсі.
6. **Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство** сприяє розвитку навичок порівняльного правового аналізу іноземною мовою.
10. **Міжнародні та конвенційні злочини** сприяє навичкам використання спеціальної кримінально-правової термінології у письмовій та усній формі.
15. **Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві** сприяє формуванню вмінь аргументувати правові позиції іноземною мовою.
16. **Міжнародні кримінальні суди та трибунали** сприяє практикуванню усного професійного мовлення (доповіді, дискусії, аналіз рішень).

PH 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

Ключові теми які безпосередньо формують зазначений результат навчання:

1. **Поняття, система та функції міжнародного права, їх характерні особливості** формує розуміння природи міжнародного права та його співвідношення з національним правом України.
2. **Джерела міжнародного кримінального права** дає змогу аналізувати імплементацію міжнародно-правових норм у правову систему України.
3. **Завдання, предмет і методи міжнародного кримінального права** розкриває доктринальні підходи та методологічні засади взаємодії міжнародного й національного права.
4. **Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права** забезпечує усвідомлення фундаментальних цінностей і принципів, що впливають на правову систему України (законність, гуманізм, невідворотність відповідальності тощо).
5. **Система норм міжнародного кримінального права** дозволяє оцінювати місце та роль міжнародно-правових норм у національній правовій системі.

15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві формує розуміння сучасних правових доктрин відповідальності та їх відображення в національному праві.

16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали сприяє аналізу міжнародних механізмів правосуддя та їх значення для правової системи України.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

Результат навчання «Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу» формується сукупністю тем, але з різним ступенем безпосереднього впливу.

2. Джерела міжнародного кримінального права дає можливість порівняння міжнародних договорів, актів Ради Європи, права ЄС та національного законодавства України.

4. Характеристика основних принципів міжнародного кримінального права формує навички зіставлення загальних принципів міжнародного кримінального права з принципами кримінального права України та європейських правових систем.

5. Система норм міжнародного кримінального права дає можливість проводити аналіз ієрархії та структури норм у міжнародному, європейському та національному праві.

6. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство створює можливість для аналізу імплементації стандартів Ради Європи та ЄС у право України.

15. Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві формує навички проводити порівняння моделей відповідальності в міжнародному кримінальному праві, праві ЄС і кримінальному праві України.

16. Міжнародні кримінальні суди та трибунали формує навички зіставлення міжнародних і європейських механізмів кримінальної юстиції з національною судовою системою.

РН18. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

Основні теми, які безпосередньо формують результат навчання:

1. Поняття, система та функції міжнародного права, їх характерні особливості дає уявлення про ієрархію норм та співвідношення правових систем, що є базою для подолання колізій.

2. Джерела міжнародного кримінального права забезпечує розуміння колізій між міжнародними договорами, звичасвими нормами та національним правом.

3. Система норм міжнародного кримінального права дозволяє розмежовувати загальні та спеціальні норми при правозастосуванні.

4. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство ключова тема для розуміння колізій між міжнародними та внутрішньодержавними нормами.

5. **Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві** формує навички вирішення колізій юрисдикцій і видів відповідальності.

6. **Міжнародні кримінальні суди та трибунали** демонструє практичні механізми подолання колізій у судовій практиці.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1 : «Поняття, предмет система та принципи міжнародного кримінального права»

Основні положення лекції 1 : Поняття, система та функції міжнародного права, їх характерні особливості

Визначено: предмет міжнародного права тобто міжнародні публічні відносини політичного, економічного, гуманітарного, правового та іншого характеру та об'єкт міжнародного права який визначається як поведінка суб'єктів міжнародного права у сфері міжнародних відносин (дії та бездіяльність). Проведено класифікацію суб'єктів міжнародного права. Визначено систему міжнародного права яка включає міжнародне договірне право; міжнародне гуманітарне право; міжнародне право прав людини; міжнародне кримінальне право; міжнародне морське, повітряне, космічне право; міжнародне екологічне право. Сформульовано функції міжнародного права, які включають такі як: регулятивна, координаційна, охоронна, стабілізаційна, інтеграційна, гуманістична. Сформульовано поняття основних принципів міжнародного права. Визначено характерні особливості міжнародного права.

Основні положення лекції 2 : Джерела міжнародного кримінального права

Джерела міжнародного кримінального права — це офіційні форми вираження міжнародно-правових норм, що встановлюють кримінальну відповідальність фізичних осіб за міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру, а також регулюють питання притягнення до відповідальності й співробітництва держав у цій сфері.

Система джерел міжнародного кримінального права є комплексною та включає норми як загального міжнародного публічного права, так і спеціальні кримінально-правові норми, що застосовуються на міжнародному та національному рівнях. Провідну роль відіграють міжнародні договори (конвенції, статuti, пакти), джерела також включають, міжнародно-правові звичаї, які формуються внаслідок тривалої та послідовної практики держав, визнаної ними як юридично обов'язкової, і мають особливе значення. До джерел міжнародного кримінального права включають загальні принципи права, визнані цивілізованими націями, судову практику міжнародних судів і трибуналів, акти міжнародних організацій, а також частково національне законодавство держав

Основні положення лекції 3 Система норм міжнародного кримінального права

У лекції визначено поняття системи норм міжнародного кримінального права. Система норм міжнародного кримінального права це впорядкована сукупність міжнародно-правових норм, що регулюють відповідальність фізичних осіб за

вчинення міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру, а також визначають механізми їх переслідування і покарання.

Визначено також структуру системи норм міжнародного кримінального права, яка включає

- загальні норми (принципи та основи відповідальності);
- спеціальні норми (конкретні склади міжнародних злочинів);
- процесуальні норми (порядок притягнення до відповідальності).

Система норм міжнародного кримінального права поділяється на загальну та особливу частини.

Загальна частина міжнародного кримінального права включає норми, що:

- закріплюють основні принципи МКП (індивідуальна кримінальна відповідальність, невідворотність покарання, незастосування строків давності до міжнародних злочинів);

- визначають суб'єктів міжнародної кримінальної відповідальності;

- встановлюють форми вини, співучасті та обставини, що виключають відповідальність.

Особлива частина міжнародного кримінального права

містить норми, які визначають конкретні міжнародні злочини, зокрема:

- геноцид;
- злочини проти людяності;
- воєнні злочини;
- злочин агресії;
- інші злочини міжнародного характеру (тероризм, піратство тощо).

Процесуальні норми міжнародного кримінального права регулюють:

- діяльність міжнародних кримінальних судів і трибуналів;

- порядок міжнародного співробітництва у кримінальних справах (екстрадиція, правова допомога);

- виконання вироків міжнародних судових органів.

Взаємодія норм міжнародного та національного кримінального права реалізується через наступні механізми:

- імплементацію міжнародних договорів у національне законодавство;
- застосування принципу універсальної юрисдикції;
- співпрацю держав з міжнародними судовими інституціями.

Основні положення лекції 4 Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство

У лекції визначено поняття та значення міжнародного кримінального права. Оскільки міжнародне кримінальне право є галуззю міжнародного публічного права, що визначає міжнародні злочини, встановлює кримінальну відповідальність фізичних осіб та механізми їх переслідування. Воно формує універсальні стандарти боротьби з найтяжчими злочинами.

До злочинів, що мають безпосередній вплив на національне законодавство, належать геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії. Держави зобов'язані криміналізувати їх у внутрішньому праві.

Імплементация норм міжнародного кримінального права у національне законодавство здійснюється через:

- включення міжнародних норм до кримінального кодексу;
- прийняття спеціальних законів;
- застосування міжнародних договорів як частини національного права.

Принцип індивідуальної кримінальної відповідальності у міжнародному кримінальному праві закріплює відповідальність фізичних осіб незалежно від їхнього службового статусу. Цей принцип впливає на національні норми щодо відповідальності посадових осіб та військового командування.

Обмеження імунітетів у кримінальному праві у міжнародному кримінальному праві запроваджує підхід, за яким офіційний статус особи не звільняє її від кримінальної відповідальності за міжнародні злочини, що поступово відображається у національному праві.

Юрисдикція та принцип універсальності, який відображено в міжнародному кримінальному праві стимулює держави розширювати кримінальну юрисдикцію (універсальна, екстериторіальна) щодо міжнародних злочинів, незалежно від місця їх вчинення та громадянства злочинця.

Важливим також є вплив міжнародних судових інституцій на національне законодавство. Практика Міжнародного кримінального суду та інших трибуналів впливає на тлумачення норм національного кримінального права та процесу.

Міжнародне кримінальне право сприяє уніфікації підходів до кваліфікації злочинів, покарань та процедур співробітництва між державами (екстрадиція, міжнародна правова допомога).

Щодо кримінального законодавства України то вплив міжнародного кримінального права проявляється у приведенні кримінального законодавства України у відповідність до міжнародних стандартів, виконанні міжнародних зобов'язань та забезпеченні притягнення винних до відповідальності за міжнародні злочини.

Основні положення лекції 5 Поняття та ознаки складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві

Склад кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві — це сукупність встановлених міжнародно-правовими нормами об'єктивних і суб'єктивних ознак, наявність яких є підставою для визнання діяння міжнародним злочином та притягнення особи до міжнародної кримінальної відповідальності.

Ознаки складу кримінального правопорушення закріплюються у міжнародних договорах і статутах міжнародних судових органів, насамперед у Статуті Міжнародного кримінального суду (Римському статуті), а також у нормах міжнародного звичаєвого права.

Склад міжнародного кримінального правопорушення традиційно включає чотири елементи:

- об'єкт кримінального правопорушення;
- об'єктивну сторону;
- суб'єкт кримінального правопорушення;
- суб'єктивну сторону.

Об'єктом є міжнародний правопорядок, мир і безпека людства, основоположні права людини, а також інші охоронювані міжнародним правом цінності, на які посягають міжнародні кримінальні правопорушення (геноцид, кримінальні правопорушення проти людяності, воєнні кримінальні правопорушення, кримінальне правопорушення агресії).

Об'єктивна сторона охоплює суспільно небезпечне діяння (дію або бездіяльність), його наслідки, причинний зв'язок між діянням і наслідками, а також спосіб, час, місце та обстановку вчинення злочину, якщо вони мають значення для кваліфікації.

Суб'єктом є фізична особа, яка досягла встановленого віку та є осудною. У міжнародному кримінальному праві діє принцип індивідуальної кримінальної відповідальності, незалежно від офіційного статусу особи (посада, державний імунітет).

Суб'єктивна сторона характеризується формою вини (умисел або, у визначених випадках, необережність), мотивом і метою. Для більшості міжнародних злочинів обов'язковим є наявність прямого умислу; для окремих злочинів (наприклад, геноциду) — спеціальна мета.

Характерною рисою є підвищена суспільна небезпека, масштабність наслідків, часто колективний характер злочинної діяльності та зв'язок із політикою або збройними конфліктами.

Змістовний модуль 2 : «Система міжнародних кримінальних правопорушень та притягнення винних до відповідальності»

Основні положення лекції 6 Види кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві

Кримінальні правопорушення в міжнародному кримінальному праві це найтяжчі міжнародно-протиправні діяння, які посягають на мир, безпеку та основоположні цінності міжнародного співтовариства і тягнуть індивідуальну кримінальну відповідальність фізичних осіб незалежно від їх офіційного статусу.

У міжнародному кримінальному праві виокремлюють дві основні групи правопорушень:

1. Міжнародні злочини (core international crimes)
2. Злочини міжнародного характеру (transnational crimes)

Міжнародні злочини (основні міжнародні кримінальні правопорушення) визнаються як найтяжчі злочини, що становлять загрозу всьому людству. Вони мають універсальне значення та переслідуються міжнародними кримінальними судами.

До них відносяться:

- Геноцид
- Злочини проти людяності
- Воєнні злочини
- Злочин агресії

До злочинів міжнародного характеру відносяться кримінальні правопорушення

- мають транснаціональний характер;
- порушують міжнародні договори;
- переслідуються переважно національними судами.

До зазначених злочинів належать:

- тероризм;
- торгівля людьми;
- незаконний обіг наркотичних засобів;
- піратство;
- незаконна торгівля зброєю;
- легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом;
- кіберзлочинність.

Основні положення лекції 7 Міжнародні та конвенційні злочини

Міжнародні злочини - це найбільш тяжкі діяння, що посягають на основи міжнародного правопорядку, мир і безпеку людства та визнаються злочинами міжнародним співтовариством у цілому.

До ознак міжнародних злочинів відносяться:

- посягання на фундаментальні цінності міжнародного співтовариства;
- міжнародний характер шкоди;
- кримінальна відповідальність фізичних осіб за міжнародним правом;
- неприпустимість строків давності та імунітетів (у визначених випадках).

Відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду до міжнародних злочинів відносяться :

- геноцид;
- злочини проти людяності;
- воєнні злочини;
- злочин агресії.

Конвенційні злочини — це діяння, криміналізація яких передбачена міжнародними договорами (конвенціями) і реалізується переважно через національне кримінальне законодавство держав.

Характерними рисами конвенційних злочинів визнаються:

- закріплюються в багатосторонніх міжнародних конвенціях;
- обов'язок держав криміналізувати відповідні діяння у національному праві;
- реалізація принципу *aut dedere aut judicare* (видати або судити);
- відсутність прямої юрисдикції міжнародних кримінальних судів у більшості випадків.

До конвенційних злочинів відносяться наступні:

- тероризм та його фінансування;
- торгівля людьми;
- незаконний обіг наркотичних засобів;
- піратство;
- корупційні злочини;
- захоплення заручників.

Аналіз співвідношення міжнародних і конвенційних злочинів показує, що:

- міжнародні злочини є безпосереднім предметом міжнародної кримінальної відповідальності;

- конвенційні злочини переслідуються головним чином на національному рівні;
- обидві групи злочинів спрямовані на захист міжнародного правопорядку та співпрацю держав у боротьбі зі злочинністю.

Основні положення лекції 8 Злочини проти людяності та воєнні злочини

Злочини проти людяності - це найбільш тяжкі міжнародні злочини, що полягають у вчиненні певних діянь проти цивільного населення. Визначення зазначених злочинів закріплене у Статуті Міжнародного кримінального суду (Римський статут).

Обов'язковою ознакою є широкомасштабний або систематичний напад, спрямований проти цивільного населення. Основними характеристиками злочинів проти людяності є

- вчиняються в межах державної або організованої політики;
- спрямовані проти цивільного населення;
- можуть вчинятися як у мирний час, так і під час збройного конфлікту;
- мають умисний характер.

До злочинів проти людяності належать:

- вбивство;
- винищення;
- поневолення;
- депортація або насильницьке переміщення населення;
- тортури;
- зґвалтування та інші форми сексуального насильства;
- переслідування за політичними, національними, етнічними, расовими чи релігійними мотивами;
- насильницькі зникнення осіб;
- апартеїд;
- інші нелюдські діяння, що спричиняють тяжкі страждання.

Воєнні злочини - це серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права, вчинені під час збройного конфлікту. Нормативна база яка визначає зазначені злочини : Женевські конвенції 1949 р., Додаткові протоколи та Римський статут МКС.Обов'язковою умовою є наявність міжнародного або неміжнародного збройного конфлікту.

Основними характеристиками воєнних злочинів визнаються:

- безпосередній зв'язок зі збройним конфліктом;
- порушення правил ведення війни;
- посягання на осіб і об'єкти, що перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права;
- індивідуальна кримінальна відповідальність винних осіб.

До воєнних злочинів відносяться :

- умисні напади на цивільне населення та цивільні об'єкти;
- вбивство, катування, нелюдське поводження з військовополоненими;
- взяття заручників;
- незаконне знищення або привласнення майна;

- застосування заборонених засобів і методів ведення війни;
- сексуальне насильство в умовах конфлікту;
- залучення дітей до участі у бойових діях.

Для розмежування злочинів проти людяності та воєнних злочинів необхідно враховувати наступні критерії :

- злочини проти людяності не потребують обов'язкового збройного конфлікту;
- воєнні злочини можливі лише в умовах збройного конфлікту;
- об'єкт посягання та правові режими їх регулювання відрізняються.

Основні положення лекції 9 Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві

Відповідальність у міжнародному кримінальному праві - це правові наслідки вчинення міжнародних злочинів, які покладаються як на фізичних осіб (індивідів), так і на держави відповідно до норм міжнародного права.

Визначається індивідуальна кримінальна відповідальність та відповідальність держави.

Індивідуальна кримінальна відповідальність

- Визнання фізичної особи суб'єктом міжнародної кримінальної відповідальності є ключовим принципом .
 - Індивід несе відповідальність за вчинення міжнародних злочинів: геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів, злочину агресії.
 - Посадове становище (глава держави, уряду, військовий командир) не звільняє від кримінальної відповідальності.
 - Виконання наказу не є підставою для звільнення від відповідальності, а може лише враховуватися при призначенні покарання.
- У міжнародному кримінальному праві визначено форми участі індивідів у міжнародному злочині
- Безпосереднє вчинення злочину.
 - Співучасть (організація, підбурювання, пособництво).
 - Командна (начальницька) відповідальність за злочини підлеглих за умови знання або можливості знання про їх вчинення.
- З метою притягнення індивідів до відповідальності розроблені спеціальні міжнародні механізми
- Міжнародний кримінальний суд .
 - Міжнародні трибунали ad hoc та гібридні суди.
 - Реалізація принципу універсальної юрисдикції на національному рівні.
- Щодо відповідальності держави у міжнародному кримінальному праві то також розроблені спеціальні механізми які визначають таку відповідальність
- Держава несе міжнародно-правову відповідальність за міжнародно-протиправні діяння, що порушують її міжнародні зобов'язання.
 - Така відповідальність не є кримінальною у класичному розумінні, а має публічно-правовий характер.
- Формами міжнародно-правової відповідальності держави визнаються:

- Реституція (відновлення попереднього стану).
 - Компенсація (відшкодування шкоди).
 - Сатисфакція (вибачення, визнання порушення).
 - Застосування міжнародних санкцій або інших примусових заходів.
- Співвідношення відповідальності індивіда і держави також передбачено окремими міжнародними нормативними актами
- Кримінальна відповідальність індивіда не виключає міжнародно-правової відповідальності держави.
 - Вони є самостійними та можуть застосовуватися паралельно за одне й те саме міжнародно-протиправне діяння.

Основні положення лекції 10 Міжнародні кримінальні суди та трибунали

Поняття та призначення міжнародних кримінальних судів і трибуналів.

Міжнародні кримінальні суди та трибунали = це міжнародні судові органи, створені для притягнення фізичних осіб до кримінальної відповідальності за вчинення найтяжчих міжнародних злочинів, що становлять загрозу міжнародному миру, безпеці та людству в цілому.

Історичний розвиток міжнародної кримінальної юстиції почався після Другої світової війни. До основних етапів відносяться

- Нюрнберзький і Токійський військові трибунали як перші міжнародні органи кримінальної відповідальності фізичних осіб.

Формування сучасної системи міжнародних кримінальних судів після Другої світової війни.

Створення спеціальних (ad hoc) трибуналів наприкінці ХХ ст.

На сьогодні виокремлюють наступні види міжнародних кримінальних судів і трибуналів

- Постійні суди (Міжнародний кримінальний суд).
- Тимчасові (ad hoc) трибунали (МТКЮ, МТКР).
- Гібридні (змішані) суди (Спеціальний суд щодо Сьєрра-Леоне, Надзвичайні палати в судах Камбоджі).

Юрисдикція міжнародних кримінальних судів в переважній більшості є

- Предметна (злочини геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії).
- Персональна (фізичні особи незалежно від посади).
- Територіальна та часова юрисдикція.

Основні принципи діяльності міжнародних кримінальних судів визначені в окремих документах

- Принцип індивідуальної кримінальної відповідальності.
- Невідворотність покарання за міжнародні злочини.
- Незастосування імунітету посадових осіб.
- Дотримання міжнародних стандартів справедливого судового розгляду.

Міжнародний кримінальний суд є окремим видом міжнародної юстиції

- Правова основа МКС Римський статут 1998 року.
- Структура МКС (Президія, Судові палати, Канцелярія Прокурора, Секретаріат).

- Принцип комплементарності щодо національних судів.
- МКС має окремі процесуальні особливості діяльності у порівнянні з міжнародними трибуналами
- Порухення провадження та розслідування злочинів.
- Судовий розгляд і винесення вироків.
- Виконання покарань за сприяння держав.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення аудиторних занять з елементами презентації.

Форми та методи контролю.

Іспит проводиться в письмовій та усній формі: до завдання входять 3 теоретичних питання.

Загальна підсумкова оцінка (в балах) результати поточної роботи + результати іспиту.

Система оцінювання та вимоги

№ тем	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Загальн. сума балів
Робота на сем. занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30
Самост. робота	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20

Підсумкове оцінювання	Сума балів за семінари	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за екзамен	Загальна сума
	30	20	10	40	100

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 3 бали.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

** Самостійна робота студента передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет - джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 2 бали

*** Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 10 питань.

Види тестових завдань:

- 3 вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- 3 вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 10 балів.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену проводиться усно. Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і

може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала оцінювання ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
68-74	D		
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Зміст семінарських занять

Тема № 1 : Поняття, предмет, система та принципи міжнародного кримінального права

1. Основні завдання для вивчення теми

1. Сформувати цілісне уявлення про міжнародне кримінальне право як самостійну галузь міжнародного публічного права.

2. Розкрити поняття та предмет міжнародного кримінального права, його специфіку та відмінності від національного кримінального права.

3. Охарактеризувати систему міжнародного кримінального права, її структурні елементи та взаємозв'язки.

4. Показати вплив принципів міжнародного кримінального права на національні правові системи, зокрема на кримінальне законодавство України.

2. Основні питання для обговорення

1. Поняття міжнародного кримінального права та його місце в системі міжнародного публічного права.

2. Предмет і методи міжнародного кримінального права.

3. Співвідношення міжнародного кримінального права з національним кримінальним правом.

4. Класифікація норм міжнародного кримінального права.
5. Поняття та загальна характеристика принципів міжнародного кримінального права.
6. Значення принципів міжнародного кримінального права для діяльності міжнародних кримінальних судів і трибуналів.

Тема № 2 : Джерела міжнародного кримінального права

Основні завдання для вивчення теми

1. Сформувати уявлення про поняття та значення джерел міжнародного кримінального права.
2. Розкрити систему джерел міжнародного кримінального права та їх місце в системі міжнародного публічного права.
3. Визначити значення загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями, для міжнародного кримінального права.
4. Дослідити роль судової практики міжнародних кримінальних судів і трибуналів у розвитку міжнародного кримінального права.
5. Проаналізувати вплив Римського статуту Міжнародного кримінального суду на розвиток системи джерел міжнародного кримінального права.

Основні питання для обговорення на семінарі

1. Поняття та класифікація джерел міжнародного кримінального права.
2. Місце джерел міжнародного кримінального права у системі джерел міжнародного публічного права.
3. Міжнародні договори як основне джерело міжнародного кримінального права : види та особливості.
4. Римський статут Міжнародного кримінального суду як кодифіковане джерело міжнародного кримінального права.
5. Міжнародно-правовий звичай у міжнародному кримінальному праві: умови формування та значення.
6. Співвідношення універсальних і регіональних джерел міжнародного кримінального права.

Тема № 3 Система норм міжнародного кримінального права

1. Основні завдання семінарського заняття

1. Розкрити поняття та значення системи норм міжнародного кримінального права як відносно самостійної галузі міжнародного публічного права.
2. Охарактеризувати структуру системи норм міжнародного кримінального права, визначити її основні елементи та їх взаємозв'язок.
3. Проаналізувати співвідношення Загальної та Особливої частин міжнародного кримінального права, їх функціональне призначення.
4. Визначити місце норм міжнародного кримінального права у системі міжнародного права та їх взаємодію з іншими галузями (міжнародне

гуманітарне право, міжнародне право прав людини, міжнародне процесуальне право).

5. Дослідити роль міжнародних договорів і звичасвих норм у формуванні системи норм міжнародного кримінального права.
6. Оцінити вплив системи норм міжнародного кримінального права на національні правові системи, зокрема на кримінальне законодавство України.

2. Основні питання для обговорення на семінарі

1. Поняття системи норм міжнародного кримінального права та її характерні риси.
2. Загальна частина міжнародного кримінального права: поняття, зміст, основні інститути.
3. Особлива частина міжнародного кримінального права: поняття та структура.
4. Міжнародні злочини та конвенційні злочини в системі норм міжнародного кримінального права.
5. Матеріальні та процесуальні норми міжнародного кримінального права: співвідношення та значення.
6. Роль міжнародних кримінальних судів і трибуналів у розвитку та застосуванні норм міжнародного кримінального права.
7. Співвідношення норм міжнародного кримінального права з нормами національного кримінального права.

Тема № 4 Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство

Основні завдання семінару

1. Розкрити сутність та форми впливу міжнародного кримінального права на національні правові системи держав.
2. Проаналізувати механізми імплементації норм у внутрішнє кримінальне законодавство.
3. З'ясувати співвідношення норм міжнародного кримінального та національного кримінального права.
4. Дослідити вплив міжнародних договорів і практики міжнародних кримінальних судів на розвиток національного кримінального законодавства.
5. Проаналізувати особливості адаптації кримінального законодавства України до вимог міжнародного кримінального права.

Основні питання для обговорення

1. Поняття та значення впливу міжнародного кримінального права на національне законодавство.
2. Основні форми впливу міжнародного кримінального права : імплементація, інкорпорація, трансформація, відсилання.

3. Роль міжнародних договорів у формуванні норм національного кримінального права.
4. Вплив Статуту Міжнародного кримінального суду на кримінальне законодавство держав.
5. Значення принципу комплементарності для національних правових систем.
6. Уніфікація кримінально-правових норм під впливом міжнародного кримінального права.
7. Вплив практики міжнародних кримінальних судів і трибуналів на національну судову практику.

Тема № 5 Поняття та ознаки складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві

Основні завдання семінарського заняття

1. Сформувати цілісне уявлення про поняття складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві.
2. Розкрити юридичне значення складу кримінального правопорушення для встановлення міжнародної кримінальної відповідальності.
3. Проаналізувати елементи складу міжнародного кримінального правопорушення та їх зміст.
4. Охарактеризувати ознаки складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві.
5. Порівняти підхід до складу кримінального правопорушення в міжнародному та національному кримінальному праві.
6. Визначити роль складу кримінального правопорушення у кваліфікації міжнародних злочинів.

Питання для обговорення

1. Поняття складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві.
2. Юридичне значення складу кримінального правопорушення у міжнародному кримінальному праві.
3. Поняття та характеристика об'єкта міжнародного кримінального правопорушення.
4. Об'єктивна сторона міжнародного кримінального правопорушення: діяння, наслідки, причинний зв'язок, обставини вчинення.
5. Суб'єкт міжнародного кримінального правопорушення: індивід як носій міжнародної кримінальної відповідальності.
6. Спеціальні ознаки суб'єкта (службове становище, статус комбатанта, командна відповідальність).
7. Суб'єктивна сторона міжнародного кримінального правопорушення: вина, умисел, мотив і мета.
8. Відмінності складу міжнародного кримінального правопорушення від складу злочину в національному кримінальному праві.

Тема № 6 Види кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві

Основні завдання семінару

1. Сформувати уявлення про поняття та класифікацію кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві.
2. Розкрити зміст і правову природу міжнародних злочинів та конвенційних злочинів.
3. Проаналізувати критерії розмежування видів міжнародних кримінальних правопорушень.
4. Дослідити особливості міжнародно-правової відповідальності за різні види кримінальних правопорушень.
5. Оцінити роль міжнародних судових установ у кваліфікації та переслідуванні міжнародних кримінальних правопорушень.
6. Сприяти розвитку навичок аналізу міжнародно-правових актів і практики міжнародних кримінальних судів.

Питання для обговорення

1. Поняття кримінального правопорушення у міжнародному кримінальному праві.
2. Класифікація кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві.
3. Міжнародні злочини: поняття, ознаки та їх місце в системі міжнародного кримінального права.
4. Основні види міжнародних злочинів:
 - геноцид;
 - злочини проти людяності;
 - воєнні злочини;
 - злочин агресії.
5. Конвенційні злочини: поняття, правова характеристика та особливості.
6. Відмінності між міжнародними злочинами та конвенційними злочинами.
7. Критерії відмежування міжнародних кримінальних правопорушень від міжнародних деліктів.

Тема № 7 Міжнародні та конвенційні злочини

Основні завдання семінарського заняття

1. Сформувати уявлення про поняття та правову природу міжнародних і конвенційних злочинів.
2. Розкрити відмінності між міжнародними злочинами *stricto sensu* та конвенційними злочинами.

3. Проаналізувати систему міжнародних злочинів у міжнародному кримінальному праві.
4. Охарактеризувати підстави кримінальної відповідальності за міжнародні та конвенційні злочини.
5. Визначити роль міжнародних договорів у формуванні складів конвенційних злочинів.
6. Дослідити співвідношення міжнародної та національної кримінальної юрисдикції щодо цих злочинів.
7. Оцінити значення міжнародних та конвенційних злочинів для забезпечення міжнародного правопорядку та безпеки.

Питання для обговорення на семінарі

1. Поняття міжнародного злочину в міжнародному кримінальному праві.
2. Поняття та ознаки конвенційних злочинів.
3. Критерії розмежування міжнародних і конвенційних злочинів.
4. Класифікація міжнародних злочинів (злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку).
5. Основні види конвенційних злочинів та міжнародні договори, що їх передбачають.
6. Суб'єкти відповідальності за міжнародні та конвенційні злочини.
7. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо міжнародних злочинів.
8. Універсальна юрисдикція та її значення для переслідування конвенційних злочинів.
9. Співвідношення міжнародної кримінальної відповідальності та національного кримінального переслідування.

Тема № 8 Злочини проти людяності та воєнні злочини

Основні завдання семінару

1. Розкрити поняття та юридичну природу злочинів проти людяності та воєнних злочинів у міжнародному кримінальному праві.
2. Охарактеризувати історію формування міжнародно-правової відповідальності за ці злочини.
3. Проаналізувати склад злочинів проти людяності та воєнних злочинів, їх об'єктивні й суб'єктивні ознаки.
4. Визначити відмінності та спільні риси між злочинами проти людяності, воєнними злочинами та іншими міжнародними злочинами (геноцид, злочин агресії).
5. Дослідити джерела міжнародного кримінального права, що встановлюють відповідальність за ці злочини (Женевські конвенції, Римський статут МКС тощо).
6. Розглянути юрисдикцію міжнародних кримінальних судів і трибуналів щодо зазначених злочинів.

7. Проаналізувати питання індивідуальної кримінальної відповідальності, включно з відповідальністю командирів та інших посадових осіб.
8. Оцінити значення кваліфікації злочинів проти людяності та воєнних злочинів для національного законодавства та правозастосовної практики України.

2. Основні питання для обговорення

1. Поняття та ознаки злочинів проти людяності в міжнародному кримінальному праві.
2. Поняття та класифікація воєнних злочинів.
3. Відмежування злочинів проти людяності від воєнних злочинів.
4. Об'єкт та об'єктивна сторона злочинів проти людяності.
5. Суб'єкт та суб'єктивна сторона злочинів проти людяності.
6. Основні види злочинів проти людяності (вбивство, депортація, катування, сексуальне насильство, переслідування тощо).
7. Порухення норм міжнародного гуманітарного права як основа воєнних злочинів.
8. Воєнні злочини у міжнародних та неміжнародних збройних конфліктах.
9. Принципи міжнародної кримінальної відповідальності за воєнні злочини.
10. Відповідальність командирів і начальників за воєнні злочини.
11. Імплементация норм міжнародного кримінального права щодо цих злочинів у законодавство України.

Тема № 9 Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві

Основні завдання семінару

1. Розкрити поняття міжнародно-правової відповідальності та її місце в системі міжнародного кримінального права.
2. Проаналізувати правову природу індивідуальної кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.
3. Визначити підстави та форми відповідальності держави за міжнародно-протиправні діяння.
4. Порівняти відповідальність індивіда і держави, встановити їх співвідношення та відмінності.
5. Дослідити принципи притягнення до відповідальності (індивідуальної та державної) у міжнародному праві.
6. Проаналізувати вплив міжнародної відповідальності на національні правові системи та механізми імплементації.

Питання для обговорення

1. Поняття та види міжнародно-правової відповідальності.

2. Індивідуальна кримінальна відповідальність у міжнародному праві: історія становлення та сучасний зміст.
3. Міжнародні злочини, за які настає відповідальність індивіда (геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії).
4. Принципи індивідуальної кримінальної відповідальності:
 - особистої відповідальності;
 - невідворотності покарання;
 - неприпустимості імунітету посадових осіб;
 - непримінення строків давності.
5. Форми участі у міжнародному злочині: співучасть, підбурювання, пособництво, командна відповідальність.
6. Поняття та підстави відповідальності держави за міжнародно-протиправні діяння.
7. Форми реалізації відповідальності держави:
 - реституція;
 - компенсація;
 - сатисфакція.
8. Співвідношення відповідальності індивіда та держави: чи можливе їх паралельне існування.
9. Імунітет держави та посадових осіб і його межі в міжнародному кримінальному праві.

Тема № 10 Міжнародні кримінальні суди та трибунали

Основні завдання

1. Визначити значення міжнародних кримінальних судів та трибуналів визнаних цивілізованими націями, для міжнародного кримінального права.
2. Дослідити роль судової практики міжнародних кримінальних судів і трибуналів у розвитку міжнародного кримінального права.
3. Проаналізувати вплив Римського статуту Міжнародного кримінального суду на розвиток системи джерел міжнародного кримінального права
4. Визначити, які міжнародні трибунали відбувалися у XX сторіччі та їх значення

Питання для обговорення

1. Нюрнберзький міжнародний трибунал та його вплив на розвиток міжнародного кримінального права
2. Створення спеціальних (ad hoc) трибуналів наприкінці XX ст.
3. Тимчасові (ad hoc) трибунали (МТКЮ, МТКР).
4. Гібридні (змішані) суди (Спеціальний суд щодо Сьєрра-Леоне, Надзвичайні палати в судах Камбоджі).

5. Юрисдикція міжнародних кримінальних судів:
 - Предметна (злочини геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії).
 - Персональна (фізичні особи незалежно від посади).
 - Територіальна та часова юрисдикція.

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача
Зміст завдань для самостійної роботи здобувача

1. Питання для самостійного опрацювання з теми Поняття, предмет, система та принципи міжнародного кримінального права

1. Поняття міжнародного кримінального права

1. Поняття міжнародного кримінального права та основні підходи до його визначення в науці.
2. Співвідношення міжнародного кримінального права з міжнародним публічним правом та національним кримінальним правом.
3. Місце міжнародного кримінального права в системі міжнародного права.

2. Предмет міжнародного кримінального права

1. Поняття та зміст предмета міжнародного кримінального права.
2. Об'єкти міжнародно-кримінально-правової охорони.
3. Суб'єкти міжнародного кримінального права: держави, міжнародні організації, фізичні особи.

3. Система міжнародного кримінального права

1. Поняття системи міжнародного кримінального права.
2. Загальна та Особлива частини міжнародного кримінального права: їх зміст і співвідношення.
3. Основні інститути міжнародного кримінального права.

4. Значення та розвиток міжнародного кримінального права

1. Основні етапи становлення міжнародного кримінального права.
 2. Вплив міжнародного кримінального права на національне кримінальне законодавство.
- Дискусія Сучасні тенденції розвитку міжнародного кримінального права.

2. Питання для самостійного опрацювання з теми Джерела міжнародного кримінального права

1. Поняття та значення джерел міжнародного кримінального права .
2. Співвідношення джерел міжнародного публічного права та міжнародного кримінального права.
3. Міжнародні договори як основне джерело міжнародного кримінального права : види, юридична сила, особливості застосування.
4. Роль багатосторонніх конвенцій у формуванні норм міжнародного кримінального права.
5. Міжнародний звичай як джерело міжнародного кримінального права : поняття, ознаки та приклади.

6. Загальні принципи права, визнані цивілізованими націями, та їх значення для міжнародного кримінального права .

7. Судова практика міжнародних судових органів як допоміжне джерело міжнародного кримінального права .

8. Значення рішень Міжнародного кримінального суду для розвитку міжнародного кримінального права.

9. Роль рішень міжнародних кримінальних трибуналів ad hoc (для колишньої Югославії та Руанди).

Дискусія Сучасні тенденції розвитку джерел міжнародного кримінального права.

3. Питання для самоїтійної роботи з теми «Система норм міжнародного кримінального права»

1. Поняття системи норм міжнародного кримінального права та її значення для міжнародного правопорядку.

2. Місце міжнародного кримінального права в системі міжнародного публічного права.

3. Структура норм міжнародного кримінального права: загальна та особлива частини.

4. Матеріальні та процесуальні норми міжнародного кримінального права: поняття і співвідношення.

5. Імперативні норми (*jus cogens*) у системі міжнародного кримінального права.

6. Класифікація норм міжнародного кримінального права за предметом правового регулювання.

7. Норми, що визначають міжнародні злочини, та норми, які регулюють відповідальність за їх вчинення.

8. Співвідношення норм міжнародного кримінального права з нормами міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини.

9. Роль міжнародних договорів і звичаєвих норм у формуванні системи міжнародного кримінального права.

10. Значення статутів міжнародних кримінальних судів і трибуналів у розвитку системи норм міжнародного кримінального права .

Дискусія Тенденції розвитку системи норм міжнародного кримінального права в сучасних умовах.

4. Орієнтовний перелік питань для самоїтійної роботи з теми «Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство»:

1. Поняття та форми впливу міжнародного кримінального права на національні правові системи.

2. Співвідношення міжнародного кримінального та національного кримінального права.

3. Механізми імплементації норм міжнародного кримінального права у національне законодавство.

4. Рецепція, трансформація та інкорпорація норм міжнародного кримінального права: поняття та відмінності.

5. Роль міжнародних договорів і конвенцій у формуванні національного кримінального законодавства.

6. Вплив рішень міжнародних кримінальних судів і трибуналів на національну правозастосовну практику.

7. Гармонізація кримінального законодавства держав із нормами міжнародного кримінального права.

8. Принцип універсальної юрисдикції та його закріплення у національному законодавстві.

9. Криміналізація міжнародних злочинів у національному праві: проблеми та перспективи.

10. Відповідальність індивіда за міжнародні злочини в контексті національного законодавства.

11. Заборона застосування строків давності щодо міжнародних злочинів у національному праві.

Дискусія Проблеми узгодження національних процесуальних норм із вимогами міжнародного кримінального права.

5. Питання для самостійної роботи з теми «Поняття та ознаки складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві»

1. Поняття складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному праві та його значення для кваліфікації міжнародних злочинів.

2. Співвідношення поняття складу кримінального правопорушення в міжнародному та національному кримінальному праві.

3. Структура складу міжнародного кримінального правопорушення: загальна характеристика елементів.

4. Об'єкт міжнародного кримінального правопорушення: поняття, види та особливості.

5. Об'єктивна сторона міжнародного кримінального правопорушення та її основні ознаки.

6. Суб'єкт міжнародного кримінального правопорушення: поняття, види та особливості правосуб'єктності.

7. Суб'єктивна сторона міжнародного кримінального правопорушення: вина, умисел та їх форми.

8. Спеціальні ознаки складу міжнародних злочинів (мета, мотив, масштабність, систематичність).

9. Особливості складу злочинів, передбачених Римським статутом Міжнародного кримінального суду.

10. Відмінності складу міжнародних злочинів і складу конвенційних злочинів.

11. Значення кваліфікуючих та привілейованих ознак у складі міжнародного кримінального правопорушення.

Дискусія Проблеми доведення елементів складу кримінального правопорушення в міжнародному кримінальному судочинстві.

6. Питання для самостійної роботи з теми «Види кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві»:

1. Поняття та загальна характеристика кримінальних правопорушень у міжнародному кримінальному праві.
2. Класифікація міжнародних кримінальних правопорушень: критерії та значення.
3. Поняття міжнародних злочинів (*core crimes*) та їх місце в системі міжнародного кримінального права.
4. Геноцид як міжнародний злочин: поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки.
5. Злочини проти людяності: поняття, види та особливості правової кваліфікації.
6. Воєнні злочини: поняття, основні категорії та їх закріплення в міжнародному гуманітарному праві.
7. Злочин агресії: міжнародно-правова характеристика та проблеми притягнення до відповідальності.
8. Поняття та ознаки конвенційних злочинів у міжнародному кримінальному праві.
9. Види конвенційних злочинів та їх класифікація (проти особи, майнових прав, громадської безпеки, міжнародних відносин тощо).
10. Співвідношення міжнародних злочинів і конвенційних злочинів.
11. Особливості кримінальної відповідальності за різні види міжнародних кримінальних правопорушень.

Дискусія Вплив міжнародного кримінального права на формування національних систем кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.

7. Питання для самостійної роботи з теми «Міжнародні та конвенційні злочини»

1. Поняття міжнародних злочинів та їх місце в системі міжнародного кримінального права.
2. Ознаки міжнародних злочинів: суб'єкт, об'єкт, об'єктивна та суб'єктивна сторони.
3. Види міжнародних злочинів за Статутом Міжнародного кримінального суду.
4. Поняття та правова природа конвенційних злочинів.
5. Співвідношення міжнародних злочинів і конвенційних злочинів: спільні та відмінні риси.
6. Джерела правового регулювання міжнародних та конвенційних злочинів.
7. Механізми міжнародної кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.
8. Роль міжнародних договорів у формуванні складів конвенційних злочинів.
9. Реалізація принципу *aut dedere aut judicare* щодо конвенційних злочинів.
10. Вплив міжнародних і конвенційних злочинів на національне кримінальне законодавство.
11. Проблеми кваліфікації міжнародних та конвенційних злочинів у практиці міжнародних судових органів.

Дискусія Значення міжнародного співробітництва держав у боротьбі з міжнародними та конвенційними злочинами.

8. Питання для самостійної роботи з теми «Злочини проти людяності та воєнні злочини»

1. Поняття та загальна характеристика злочинів проти людяності в міжнародному кримінальному праві.
2. Види злочинів проти людяності (вбивство, винищення, депортація, катування, сексуальне насильство тощо).
3. Поняття «широкомасштабного або систематичного нападу» як обов'язкової ознаки злочинів проти людяності.
4. Суб'єктивна сторона злочинів проти людяності: форма вини та мотиви.
5. Поняття та правова природа воєнних злочинів у міжнародному гуманітарному праві.
6. Співвідношення міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права у кваліфікації воєнних злочинів.
7. Класифікація воєнних злочинів: злочини у міжнародних та неміжнародних збройних конфліктах.
8. Порушення Женевських конвенцій та Додаткових протоколів як основа воєнних злочинів.
9. Основні види воєнних злочинів (посягання на цивільне населення, військовополонених, гуманітарний персонал, заборонені методи та засоби ведення війни).
10. Відповідальність командирів та інших начальників за воєнні злочини (доктрина командної відповідальності).
11. Відмінність злочинів проти людяності від воєнних злочинів та геноциду.

Дискусія Неприпустимість строків давності та імунітетів щодо злочинів проти людяності та воєнних злочинів.

9. Питання для самостійної роботи з теми «Відповідальність індивіда та держави у міжнародному кримінальному праві»:

1. Поняття та значення міжнародно-правової відповідальності у міжнародному кримінальному праві.
2. Історичний розвиток інституту міжнародної кримінальної відповідальності індивіда.
3. Принцип індивідуальної кримінальної відповідальності в міжнародному праві.
4. Види міжнародних злочинів, за які настає відповідальність індивіда.
5. Кримінальна відповідальність військових і цивільних осіб у міжнародному кримінальному праві.
6. Міжнародно-правова відповідальність держави: поняття та правова природа.
7. Підстави настання міжнародної відповідальності держави за міжнародно-протиправні діяння.

8. Співвідношення кримінальної відповідальності індивіда та міжнародно-правової відповідальності держави.
9. Форми та види відповідальності держави у міжнародному праві.
10. Відповідальність держави за міжнародні злочини та серйозні порушення міжнародного права.
11. Імунітети посадових осіб та їх вплив на притягнення до міжнародної кримінальної відповідальності.

Дискусія Перспективи розвитку інституту міжнародної кримінальної відповідальності.

10. Питання для самостійної роботи з теми «Міжнародні кримінальні суди та трибунали»:

1. Поняття та значення міжнародних кримінальних судів і трибуналів у системі міжнародного кримінального права.
 2. Нюрнберзький і Токійський міжнародні військові трибунали: правові засади діяльності та їх роль у розвитку міжнародного кримінального права.
 3. Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії (МКТЮ): юрисдикція, структура та практика.
 4. Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди (МКТР): особливості створення та діяльності.
 5. Міжнародний кримінальний суд : правовий статус, структура та основні принципи діяльності.
 6. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду: предметна, персональна, територіальна та часові межі.
 7. Порядок порушення справ і здійснення кримінального переслідування в міжнародних кримінальних судах.
 8. Види покарань, що застосовуються міжнародними кримінальними судами та трибуналами.
 9. Взаємодія міжнародних кримінальних судів з національними судовими органами держав.
- Дискусія Проблеми та перспективи розвитку системи міжнародного кримінального правосуддя.

Вимоги до написання рефератів.

Реферат є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Міжнародне кримінальне право».

Тему реферату здобувач визначає за першою буквою за списком групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст і тема рефератів визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність роботи: вибір теми; розробка плану; ознайомлення з

рекомендованою літературою; написання та оформлення роботи.

При написанні реферату та його оформленні варто керуватися такими критеріями:

обґрунтування вибраної теми; опрацювання відповідної літератури; наявність авторського розділу; наявність списку використаних джерел.

Цитати та статистичні матеріали слід обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаних джерел. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати по тексту у квадратних дужках, наприклад [15, с. 74], 15 - це порядковий номер джерела у списку літератури, а 74 - сторінка із вказаного джерела.

Реферат має складатися із вступу (актуальність теми, предмет, об'єкт, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її розкриття), висновків та списку використаних літературних джерел.

Загальний обсяг реферату – до 20 машинописних сторінок формату А4 з 14 шрифтом Times New Roman та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє - 2 см, ліве - 3 см, праве - 1 см.)

Слід мати на увазі, що головною вимогою до реферату є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

Теми рефератів

1. Застосування міжнародного кримінального права.
2. Безпосереднє застосування міжнародного кримінального права.
3. Опосередковане застосування міжнародного кримінального права.
4. Поняття і система принципів міжнародного кримінального права.
5. Загальні принципи міжнародного кримінального права.
6. Принцип індивідуальної відповідальності.
7. Принципи *nullum crimen sine lege* та *nullum poena sine lege*.
8. Принципи неприпустимість посилань на офіційний статус і наказ.
9. Принцип *non bis in idem*.
10. Види злочинів у міжнародному кримінальному праві.
11. Склад злочину в міжнародному кримінальному праві.
12. Незакінчений злочин в міжнародному кримінальному праві.
13. Співучасть у злочині в міжнародному кримінальному праві.
14. Статус комбатантів, інших учасників збройного конфлікту та цивільних осіб у міжнародному гуманітарному праві.
15. Поняття комбатанта та некомбатанта.
16. Особливості правового статусу осіб, на яких розповсюджується захист відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.
17. Наявність збройного конфлікту (міжнародного або не міжнародного характеру) як умова застосування міжнародного гуманітарного права.
18. Поняття збройного конфлікту.
19. Типи збройних конфліктів.

20. Відмінності між неміжнародним збройним конфліктом (збройним конфліктом неміжнародного характеру) та ситуаціями внутрішніх заворушень і безпорядків.
21. Кваліфікація збройного конфлікту на території України відповідно до законодавства України.
22. Поняття та види покарання в міжнародному кримінальному праві.
23. Призначення покарання у міжнародному кримінальному праві.
24. Особливості виконання окремих заходів покарання за вироком Міжнародного кримінального суду.
25. Питання відповідальності юридичних осіб і держави в міжнародному кримінальному праві.
26. Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів у міжнародному праві
27. Злочини проти міжнародного миру (злочин агресії);
28. Злочини проти безпеки людства (геноцид; злочини проти людяності; апартеїд; екоцид;
29. Незаконний обіг зброї масового знищення в міжнародному кримінальному праві.
30. Воєнні злочини.
31. Застосування заборонених засобів і методів ведення війни.
32. Застосування зброї масового ураження, забороненої міжнародними договорами.
33. Відповідальність за найманство.
34. Міжнародний тероризм.
35. «Бомбовий» тероризм.
36. Акти ядерного тероризму.
37. Фінансування тероризму.
38. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.
39. Каткування.
40. Захоплення заручників.
41. Злочини проти міжнародної фінансово-економічної системи.
42. Захоплення заручників.
43. Злочини, пов'язані з безпекою авіаційного транспорту.
44. Злочини проти безпеки морського судноплавства
45. Піратство.
46. Незаконний обіг ядерних матеріалів.
47. Корупційні злочини.
48. Злочини проти здоров'я населення і моральності.
49. Незаконний обіг порнографічних матеріалів.
50. Зазіхання на культурні цінності народів.
51. Міжнародні міжурядові організації в протидії злочинності: Інтерпол, Європол, Африпол, Цільова група з фінансових заходів (FATF), Камденська міжвідомча мережа з питань повернення активів (CARIN) та інші.
52. Міжнародні неурядові організації в протидії злочинності, МКТ, HRW, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Орієнтовний перелік питань до іспиту з дисципліни «Міжнародне кримінальне право»

1. Поняття сучасного міжнародного кримінального права.
2. Завдання, предмет і методи міжнародного кримінального права.
3. Джерела та система міжнародного кримінального права.
4. Застосування міжнародного кримінального права.
5. Безпосереднє застосування міжнародного кримінального права.
6. Опосередковане застосування міжнародного кримінального права.
7. Вплив міжнародного кримінального права на національне законодавство.
8. Міжнародне гуманітарне право та його співвідношення з міжнародним кримінальним правом.
9. Поняття та зміст звичаєвих норм міжнародного гуманітарного права, їх застосування та імплементація.
10. Поняття і система принципів міжнародного кримінального права.
11. Загальні принципи міжнародного кримінального права.
12. Принцип індивідуальної відповідальності.
13. Принципи *nullum crimen sine lege* та *nullum poena sine lege*.
14. Принципи неприпустимість посилення на офіційний статус і наказ.
15. Принцип *non bis in idem*.
16. Принципи дії міжнародного кримінального права.
17. Дія міжнародного кримінального права в часі.
18. Принцип *ratione temporis*.
19. Принцип незастосування строків давності.
20. Територіальний принцип дії міжнародного кримінального права.
21. Реальний принцип дії міжнародного кримінального права.
22. Універсальний принцип дії міжнародного кримінального права.
23. Поняття злочину в міжнародному кримінальному праві.
24. Види злочинів у міжнародному кримінальному праві.
25. Склад злочину в міжнародному кримінальному праві.
26. Незакінчений злочин в міжнародному кримінальному праві.
27. Співучасть у злочині в міжнародному кримінальному праві.
28. Статус комбатантів, інших учасників збройного конфлікту та цивільних осіб у міжнародному гуманітарному праві.
29. Поняття комбатанта та некомбатанта.
30. Особливості правового статусу осіб, на яких розповсюджується захист відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.
31. Жертви збройних конфліктів в міжнародному кримінальному праві;
32. Медичний і духовний персонал в міжнародному кримінальному праві;
33. Парламентери і особи, які їх супроводжують в міжнародному кримінальному праві;
34. Персонал цивільної оборони в міжнародному кримінальному праві;
35. Персонал, який відповідає за захист і охорону культурних цінностей в міжнародному кримінальному праві;
36. Персонал, який бере участь у гуманітарних акціях в міжнародному кримінальному праві.

37. Співвідношення понять «суб'єкт міжнародного злочину» та «суб'єкт відповідальності за міжнародний злочин».
38. Обставини, що виключають відповідальність у міжнародному кримінальному праві.
39. Умови застосування норм міжнародного гуманітарного права.
40. Наявність збройного конфлікту (міжнародного або не міжнародного характеру) як умова застосування міжнародного гуманітарного права.
41. Поняття збройного конфлікту.
42. Типи збройних конфліктів.
43. Відмінності між неміжнародним збройним конфліктом (збройним конфліктом неміжнародного характеру) та ситуаціями внутрішніх заворушень і безпорядків.
44. Кваліфікація збройного конфлікту на території України відповідно до законодавства України.
45. Міжнародно-правовий обов'язок дотримання міжнародного гуманітарного права.
46. Колективна та індивідуальна відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права.
47. Обов'язок сторони конфлікту відшкодувати шкоду, завдану порушенням норм міжнародного гуманітарного права.
48. Поняття та види покарання в міжнародному кримінальному праві.
49. Призначення покарання у міжнародному кримінальному праві.
50. Особливості виконання окремих заходів покарання за вироком Міжнародного кримінального суду.
51. Питання відповідальності юридичних осіб і держави в міжнародному кримінальному праві.
52. Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів у міжнародному праві
53. Поняття універсальної юрисдикції.
54. Юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів.
55. Універсальна юрисдикція України щодо міжнародних злочинів.
56. Міжнародне співробітництво при розслідуванні міжнародних злочинів.
57. Зобов'язання України щодо відповідальності за міжнародні злочини.
58. Поняття та контекстуальні елементи міжнародних злочинів.
59. Злочини проти міжнародного миру (злочин агресії);
60. Злочини проти безпеки людства (геноцид; злочини проти людяності; апартеїд; екоцид;
61. Незаконний обіг зброї масового знищення в міжнародному кримінальному праві.
62. Воєнні злочини.
63. Застосування заборонених засобів і методів ведення війни.
64. Застосування зброї масового ураження, забороненої міжнародними договорами.
65. Відповідальність за найманство.
66. Міжнародне кримінальне правосуддя у справах про злочини проти миру і безпеки людства (людяності).
67. Поняття конвенційних злочинів (злочинів міжнародного характеру).

68. Конвенційні зобов'язання України щодо криміналізації, ефективного розслідування та притягнення до відповідальності за вчинення злочинів міжнародного характеру.
69. Особливості відповідальності за злочини, пов'язані із тероризмом, інші злочини проти основ громадської безпеки.
70. Міжнародний тероризм.
71. «Бомбовий» тероризм.
72. Акти ядерного тероризму.
73. Фінансування тероризму.
74. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.
75. Катування.
76. Захоплення заручників.
77. Злочини проти міжнародної фінансово-економічної системи.
78. Фальшивомонетництво, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, окремі злочини проти довілля та інші конвенційні злочини.
79. Злочини, що посягають на свободу людини.
80. Рабство і работоргівля.
81. Торгівля людьми (без мети звернення у рабство) або інша незаконна угода щодо людини.
82. Захоплення заручників.
83. Злочини, пов'язані з безпекою авіаційного транспорту.
84. Злочини проти безпеки морського судноплавства
85. Піратство.
86. Незаконний обіг ядерних матеріалів.
87. Корупційні злочини.
88. Злочини проти здоров'я населення і моральності.
89. Незаконний обіг порнографічних матеріалів.
90. Зазіхання на культурні цінності народів.
91. Злочини проти міжнародної фінансово-економічної системи.
92. Фальшивомонетництво.
93. Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом.
94. Незаконне використання чужого товарного знака, знака обслуговування і найменування місця походження товару.
95. Корупційні та інші посадові злочини.
96. Реалізація норм міжнародного кримінального права.
97. Застосування положень національного законодавства за порушення законів та звичаїв війни.
98. Міжнародні міжурядові організації в протидії злочинності: Інтерпол, Європол, Африпол, Цільова група з фінансових заходів (FATF), Камденська міжвідомча мережа з питань повернення активів (CARIN) та інші.
99. Міжнародні неурядові організації в протидії злочинності, МКТ, HRW, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця тощо.
100. Взаємодія держав з протидії злочинності.
101. Правова допомога держав у кримінальних справах.
102. Застосування законів та звичаїв війни.

103. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права.
104. Застосування положень Кримінального кодексу України за порушення законів та звичаїв війни. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 438 КК України.
105. Заборона катування, жорстокого, нелюдського та такого, що принижує гідність поводження з військовополоненими або цивільним населенням, вигнання цивільного населення для примусових робіт; розграбування національних цінностей на окупованій території; застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом, інші порушення законів та звичаїв війни.
106. Суб'єкт та суб'єктивна сторона порушення законів та звичаїв війни.
107. Особливості організації і проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування нападів (обстрілів) на цивільне населення та об'єкти цивільної інфраструктури.
108. Загальні положення про видачу злочинців.
109. Відмова у видачі особи іншій державі та її підстави.
110. Міжнародні кримінальні трибунали та суди
111. Нюрнберзький трибунал над головними військовими злочинцями Другої світової війни.
112. Токійський міжнародний військовий трибунал.
113. Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території колишньої Югославії з 1991 р.
114. Міжнародний кримінальний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території Руанди, і громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші схожі порушення, вчинені на території сусідніх держав, у період з 1 січня 1994 р. до 31 грудня 1994 р.
115. Юрисдикція Міжнародного суду ООН.
116. Позов України до Міжнародного суду ООН проти Росії.
117. Міжнародний кримінальний суд.
116. Предметна, персональна, територіальна юрисдикція Міжнародного кримінального суду.
117. Юрисдикція Ієтрполу
118. Передача справи державою-учасницею, Радою Безпеки ООН, ініціатива Прокурора Міжнародного кримінального суду.
119. Питання прийнятності.
120. Прохання про співробітництво.
121. Забезпечення присутності осіб у Суді.
122. Допомога у збиранні доказів.
123. Передача осіб до Суду.
124. Одночасні прохання.
125. Попередній арешт.
126. Інші форми співробітництва.
127. Відстрочка виконання прохання МКС.
128. Роль держав у виконанні покарання у виді позбавлення волі.

Політика курсу. Курс «Міжнародне кримінальне право» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела.

Оцінювання здобувача освіти орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за, які можуть бути за рішенням викладача нараховані додаткові (бонусні) бали. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і семінарських занять співпадають. Відсутність на семінарському занятті відпрацьовується. Відпрацювання семінарського заняття за рішенням викладача може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

На останньому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної контрольної роботи. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для екзамену
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

1. «Судочинство та судоустрій в Україні» посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого співавторство. «Видавництво Людмила» 2020 - 196 с
2. Юридичний механізм захисту прав людини: посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2021.172 с.
3. Правоохоронна діяльність в Україні посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022.119 с.
4. Державна прикордонна служба України як правоохоронний орган спеціального призначення посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2023, 168 с.
5. Служба безпеки України посібник для в закладів вищої освіти за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.О. Заросила та доктора юридичних наук, професора А.М. Кислого. Київ: "Видавництво Людмила", 2022, 128 с.

Рекомендовані джерела інформації.

Нормативно-правові акти:

1. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_036
2. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_033_10
3. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_008
4. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_153
5. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. № 1906-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
6. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30 Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради. 2001, № 25-26, ст.131.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073¹-X / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 1984, додаток до № 51, ст.1122.

Основна література

1. Міжнародне кримінальне право : навчальний посібник / кол. авторів ; за заг. ред. Т. І. Созанського та О. М. Броневицької. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 472 с.
2. Теорія та практика міжнародного кримінального права : підручник / [Зелінська Н. А., Андрейченко С. С., Дрьоміна-Волок Н. В., Коваль Д. О. ; за ред. проф. Зелінської Н. А.]. Одеса : Фенікс, 2017.
3. Аносова Ю. В. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо кримінального правопорушення геноциду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2018.20 с.
4. Гутник В. В. Право на захист у міжнародних кримінальних судах: доктрина та практика : монографія / за наук. ред. проф. М. В. Бу-роменського. Львів; Харків ; Одеса: Фенікс, 2018. 439 с.
5. Гутник В. В. Процесуальні права учасників міжнародних збройних конфліктів у міжнародних кримінальних судах: монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 301 с.
6. Касинюк О. В. Кримінально-процесуальні питання діяльності міжнародних кримінальних судів : дис.... канд. юрид. наук : 12.00.11. Харків, 2004. 223 с. URL: <https://www.academia.edu/40009515>
7. Кучевська С. П. Проблеми гармонізації законодавства України про кримінальну відповідальність та Статуту Міжнародного кримінального суду : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2009.19 с.
8. Пилипенко В. П. Міжнародний Кримінальний Суд за Римським Договором 1998 року : дис... канд. юрид. наук : 12.00.11. Л., 2005. 190 с.
9. Підгородинська А. В. Використання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у кримінальному процесі України : монографія. Одеса : Юридична література, 2013.184 с.
10. Сироїд Т. Л. Правовий статус учасників кримінально- процесуальних відносин у міжнародному кримінальному судочинстві : автореф. дис.... д-ра юрид. наук : 12.00.11. Харків, 2011. 36 с.

Додаткова література

1. Антипенко В. Ф. Інститут кримінальної відповідальності держави як ефективний міжнародно-правовий механізм боротьби зі злочином агресії. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2012. № 3. - С. 123-129.

2. Антипенко В. Ф. Наукова школа: взаємовплив концепцій міжнародної кримінології і кримінальної відповідальності держави *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 62. С. 332-339.
3. Гергелійник В. Міжнародний кримінальний суд. Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. Редкол.: В.М.Синьов (голов.ред.) та ін. – К.: КІВС; "МП Леся", 2003. - №8. – С.162-167.
4. Гринчак В.А. Принципи міжнародного кримінального права. Прикарпатський юридичний вісник. 2014. Випуск 3. С. 349-361. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2014/33.pdf
5. Житний О.О. Кримінальне право України та міжнародне кримінальне право: співвідношення, взаємодія, розмежування. *Право і безпека*. 2012. №3. С. 17-21.
6. Жукорська Я.М., Дранчук Л.М. Міжнародні злочини: правова природа та проблеми класифікації. *Право і суспільство*. 2016. № 3. Ч. 2. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2016/3_2016/part_2/28.pdf
7. Лебідь В. Спеціальний механізм правосуддя для притягнення до відповідальності за міжнародні злочини проти українського народу: що це таке? <https://helsinki.org.ua/articles/spetsialnyy-mekhanizm-pravosuddia-dlia-prytiahnennia-dovidpovidalnosti-za-mizhнародni-zlochyny-proty-ukrainskoho-narodu-shcho-tse-take/>
8. Лук'янова Г., Серкевич І. Принципи міжнародного кримінального права. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки"*. 2020. № 1. Т. 7. С. 197-203. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21543/33.pdf>
9. Медицький І.Б. Основні підходи до розуміння міжнародного кримінального права. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: 36. наук. ст. - м. Івано-Франківськ, 2009. Вип. XXI. С.195-199.
10. Попко В. В. Принципи транснаціонального кримінального права у світлі міжнародного права. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2018. Вип. 136. С. 36–59.
11. Ролінська В.М. Особливості джерел міжнародного кримінального права. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2009. № 1. С. 187-197.
12. Славко А. С. Принципи міжнародного кримінального права в діяльності Міжнародного кримінального суду. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 2 (11). С. 88–93.
13. Стрельцова Є.Д. Міжнародне публічне та міжнародне приватне право: методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право / Є. Д. Стрельцова. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, ФЛП Жмай О. В., 2021. 60 с. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/32298/5.pdf>
14. Строкова І.І. Проблеми визначення предмета та галузевої приналежності міжнародного кримінального права. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2012. №2 (10). С.54-64.
15. Tom Dannenbaum. Mechanisms for Criminal Prosecution of Russia's Aggression Against Ukraine, *March* 10,

2022 <https://www.justsecurity.org/80626/mechanisms-for-criminal-prosecution-of-russias-aggression-against-ukraine/>

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека юриста, WEB кафедра права. URL: http://www.kafedr.at.ua/board/rimske_pravo (дата звернення: 28.08.2023).
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org> (дата звернення: 28.08.2023).
3. Офіційний веб. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
4. Інформаційно – пошукова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
5. Офіційний сайт Адміністрації Президента. URL: <http://www.president.gov.ua/ru/content/secretariat> (дата звернення: 01.09.2022).
6. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
7. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2023).
8. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org> (дата звернення: 28.08.2023).